

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A83/034

31 augustus 1983

IN DE PROBLEMEN

Bijgaand rapport is een vervolg op FOCUS nr. A83/008 van 31 maart 1983, waarin aandacht werd geschonken aan de ontwikkelingen onder en rond de Palestijnen tussen september 1982 en februari 1983. In deze beschouwing wordt aandacht besteed aan de belangrijkste verwickelingen van maart 1983 tot begin augustus 1983. Hierbij wordt met name ingegaan op de munitie binnen Al Fatah, het conflict tussen Syrië en en de Sovjet-houding inzake deze beide kwesties.

N.B. De talrijke en gedetailleerde noten, die slechts van belang zijn voor de specifiek geïnteresseerde lezers, zijn in een aparte bijlage opgenomen.

IN DE PROBLEMEN

Inleiding

, die niet alleen de nominale leider is van zowel de overkoepelende Palestijnse bevrijdingsbeweging PLO als van de grootste, veelal als gematigd aangemerkte Palestijnse verzetsbeweging Al Fatah, maar wereldwijd ook geldt als de verpersoonlijking van de Palestijnse bevrijdingsstrijd, wordt de laatste maanden geconfronteerd met forse aanslagen op zijn positie en politieke integriteit. Zo brak begin mei j.l. een mouterij uit onder in Libanon gelegerde officieren van Al Fatah uit verzet tegen het door hem voorgestane beleid, terwijl eind juni de verhouding tussen hem en het radicale Syrië zodanig bleek te zijn verslechterd, dat hij op smadelijke wijze werd uitgewezen uit dat land, dat toch de belangrijkste confrontatie-staat is in het conflict met Israël. Vrijwel alle Palestijnse verzetsbewegingen betuigden steun aan tenminste de belangrijkste politieke eisen van de muiters. Maar het waren zeker niet de minste groeperingen die de mouterij als middel van de hand wezen en daarom ook de inmiddels uitgebroken onderlinge gevechten veroordeelden waarbij zij evenwel tevens 's verbale agressie jegens Syrië afwezen 1). Andere verzetsbewegingen schaarden zich echter actief aan de zijde van de dissidenten 2).

Tot overmaat van ramp heeft moeten ervaren, dat de Sovjet-leiders weigerden om hem althans in het openbaar te steunen. Sterker nog, het kan hem niet zijn ontgaan dat de eis van de muiters om zich resoluut en vierkant uit te spreken tegen het plan- en eventuele Jordaanse varianten daarop, zeer goed paste in het straatje van Moskou.

Oorsprong van het conflict

De wortels van de huidige meningsverschillen gaan in feite terug tot medio 1974 toen de Palestijnse Nationale Raad (PNC), een soort Palestijns parlement in ballingschap, na heftige debatten tot de uitspraak kwam, dat op de weg naar de realisering van de uiteindelijke doelstellingen van de Palestijnse bevrijdingsstrijd 3) gewapende strijd en diplomatieke stappen elkaar dienden aan te vullen en dat er ruimte was voor een eventuele gefaseerde verwezenlijking van het finale doel (d.w.z. als eerste fase de vestiging van een onafhankelijke Palestijnse staat op ieder bevrijd gedeelte van Palestina). Tot 1974 was er alleen sprake geweest van gewapende strijd en kwam het begrip fasering in het geheel niet voor in het woordenboek van de PLO.

Het PFLP, het PFLP/GC, het ALF, het PSF en een minderheid binnen Al Fatah (die werd geleid door de inmiddels beruchte , alias , de PLO-vertegenwoordiger in Irak) wezen de PNC-besluiten van 1974 krachtig van de hand, al was het maar omdat zij vreesden dat de daarin aangewezen wegen uiteindelijk zouden uitlopen op een erkenning van het bestaansrecht van een staat Israël. Met steun van Irak en Lybië vormden de toenmalige opposanten onder leiding van het 'Afwijzingsfront' 4). Alhoewel dit front aan het eind van de jaren zeventig een stille dood stierf als gevolg van het gezamenlijk verzet tegen de tussen Egypte en Israël gesloten akkoorden van Camp David, bleven de meningsverschillen die tot het ontstaan ervan hadden geleid, springlevend en wordt de PLO tot op de dag van vandaag geteisterd door de uit die tijd daterende tegenstellingen. Met name een land als Lybië lijkt er een welhaast boosaardig genoeg in te scheppen het vuur steeds weer op te porren.

Voor alle duidelijkheid dient bij het voorgaande echter wel aangetekend te worden dat de meningsverschillen van het begin af slechts de te volgen tactiek betroffen : tot op heden zijn de strategische doelstellingen tijdens PNC-bijeenkomsten nimmer ter discussie gesteld en zijn ze zelfs blijkens de discussie-bijdragen van de laatste PNC-zitting (februari j.l. in Algiers) nog steeds recht overeind gebleven 5).

Dat de Palestijnen onverdroten vasthouden aan hun uiteindelijke doelstellingen blijkt ook steeds weer als PLO-vertegenwoordigers tijdens internationale contacten e.d. proberen verklaringen aangenomen te krijgen waarin sprake is van een "erkenning van de onvervreembare legitieme rechten van het Arabische volk van Palestina, inclusief het recht op een eigen onafhankelijke staat op Palestijns grondgebied, het recht op zelfbeschikking en onafhankelijke besluitvorming en het recht op terugkeer naar de woonplaatsen van de vaders". De angel van deze verklaring zit in de staart : middels aanvaarding van het recht op terugkeer willen de Palestijnen niets anders bereiken dan te kunnen terugkeren naar hun woonplaatsen/- huizen, waaruit zij in 1948 zijn vertrokken c.q. verdreven, om dan van binnen uit te kunnen ageren tegen het zgn. "zionistisch" karakter van de huidige staat Israël 6).

Samenwerking met Jordanië ?

De discussie rond de vraag welke tactische weg het Palestijnse verzet diende te bewandelen, laaide na de Palestijnse aftocht uit Libanon eind augustus vorig

jaar weer in alle hevigheid op. Centraal daarbij stond het door de Amerikaanse president geformuleerde vredesplan en met name de dominante rol die daarin was weggelegd voor Jordanië 7).

Terwijl de radicalen het plan- vierkant van de hand wezen, betoogde bij herhaling dat de voorstellen weliswaar onvoldoende en daarom onaanvaardbaar waren maar dat zij desondanks toch ook een aantal positieve elementen bevatten.

De radicalen werden in hun afwijzende houding op ondubbelzinnige wijze gesteund door het Oostblok, dat op zijn minst vreesde door de Amerikaanse plannen geheel buitenspel geplaatst te worden. De Syrische president toonde zich dusdanig vertoornd over wat hij zag als 's lonken naar het plan- en de Jordaanse optie (in welke vorm dan ook), dat hij vanaf medio september 1982 weigerde tijdens diens periodieke bezoeken aan Damascus te ontvangen.

De discussie kreeg een eerste hoogtepunt tijdens de in februari j.l. in Algiers gehouden zitting van de PNC. In de na langdurig wikken en wegen totstandgekomen tekst van de slotverklaring, werd het plan- in feite verworpen, en verder de contacten met Jordanië geplaatst in de context van een toekomstige(!) confederatie tussen Jordanië en een zelfstandige Palestijnse staat 8). Niet alleen de meer radicale Palestijnen en andere Arabieren, maar ook de Oosteuropese mediastelden met voldoening vast, dat de PNC zich resoluut had gekeerd tegen de plannen van .

Een tweede hoogtepunt beleefde de discussie toen zich begin april in Amman ophield voor als beslissend aangekondigde besprekingen met de Jordaanse koning 9). Dit overleg liep uiteindelijk uit op een hernieuwde breuk tussen Jordanië en de PLO, doordat niet alleen de top van de PLO maar ook die van Al Fatah weigerde koning op welke wijze dan ook te machtigen om op basis van het plan- met de Amerikanen te gaan onderhandelen. Uit de feitelijke gang van zaken in die dagen lijkt opgemaakt te kunnen worden dat de opstelling van de gehele PLO-top (de Al Fatah-representanten inclusief) zodanig was, dat zelfs daarin geen ontsnappingsmogelijkheid meer kon ontwaren om het overleg met Amman op dat moment nog langer legitiem voort te zetten. Na het fiasco van Amman begon een reisprogramma af te werken, dat hem niet alleen naar tal van Arabische hoofdsteden en Stockholm voerde, maar ook naar enige Oosteuropese landen. Opmerkelijk genoeg benadrukte hij tijdens persconferenties e.d. steeds weer dat wat hem betrof de deur naar Jordanië nog steeds openstond. Maar dat hervatting van het overleg er kennelijk alleen inzat

als volledig zou zwichten voor de Palestijnse verlangens, werd door niet altijd even duidelijk verwoord, en door de Westerse pers blijkbaar nog minder begrepen. Wat evenzeer opviel was, dat de slotcommuniqué's die uitgegeven werden na 's bezoeken aan een aantal Oostblok-staten vermeldden dat de gastheren slechts "begrip toonden" voor de Palestijnse plannen inzake een toekomstige confederatie tussen Jordanië en een onafhankelijke Palestijnse staat 10).

Syrische tevredenheid

Syrië toonde zich zeer ingenomen met het mislukken van het Jordaans-Palestijnse overleg. In de Syrische media werd zelfs gesteld dat het fiasco het resultaat was van de Syrische politiek.

Begin mei bleek de Syrisch-Palestijnse verstandhouding dusdanig verbeterd te zijn dat president zich bereid toonde weer te ontvangen. Na afloop van die ontmoeting meldden zowel de Syrische pers als het Sovjet-persbureau TASS dat tijdens het gesprek "het belang benadrukt van de leidende rol van Syrië bij het verweer tegen het offensief dat de imperialistische krachten in de regio hadden ingezet".

De muiterij

Slechts enkele dagen na de ontmoeting tussen en kwam een aantal in de Oostlibanese Bekaa-vallei gelegerde officieren van Al Fatah in opstand tegen de koers die de leiding van die beweging in hun ogen voer. De muitende officieren kregen onmiddellijk steun van een radicale stroming binnen het politieke apparaat van Al Fatah, die werd geleid door twee leden van het Centrale Comité van Al Fatah, (alias) en (alias).

en stonden te boek als links-progressief, pro-Syrisch en pro-Moskou 11). In het verleden werd enige malen gesuggereerd dat zeer dicht bij zou staan. Rond de jongste jaarwisseling zette hij zich in persverklaringen en interviews fel af tegen het beleid van en diens medestanders. Op grond hiervan werd hij eind januari geschorst als lid van het CC/Al Fatah en werd het hem verboden deel te nemen aan de zitting van de PN in februari. Begin februari bezocht hij Teheran voor overleg met de leiders aldaar 12).

De grieven van de muiters

In eerste instantie brachten de muiters bezwaren in tegen enkele op 8 mei beken gemaakte promoties in de militaire top van Al Fatah, waartoe zelf - zij

het na overleg - had besloten. Zij verweten de bevorderden défaitistisch gedrag tijdens de Israëlische inval in Libanon in juni 1982 en verwierpen hun be-
noemingen als een staaltje van vriendjespolitiek.

Reeds spoedig bleek dat in werkelijkheid de politieke koers van   inzet
van het geding was. Kern van de kritiek van de muiters was dat hij de militaire
confrontatie met de "Zionistische vijand" veronachtzaamde door alle nadruk te
leggen op diplomatiek overleg als middel om tot een oplossing van het Israëli-
sch Palestijnse conflict te komen. Naar hun mening zou een dergelijke politiek onver-
mijdelijk uitmonden in een erkenning van het bestaansrecht van een staat Israël.
In dit kader verweten zij   niet alleen dat hij het plan-   niet on-
voorwaardelijk en ondubbelzinning van de hand had gewezen, maar ook dat hij ten
onrechte had ingestemd met het veel minder vergaande plan-Fez, dat afgezien van
Lybië door alle Arabische landen, ook Syrië en de PNC, is aanvaard 13).

Voorts namen zij het   hoogst kwalijk dat hij het overleg met Jordanië
inmiddels had voortgezet 14), en dat hij nog steeds niet alle contacten met
Egypte had verbroken 15). Ook werd   ervan beschuldigd dat hij bereid zou
zijn om zijn strijders op verzoek van Libanon uit dat land terug te trekken 16)
en dat hij niets deed aan de noodzakelijke versterking van de strategische alli-
antie met Syrië. Tenslotte werd hem solistisch optreden verweten, waarbij hij
besluiten van de PNC met voeten trad en vriendjespolitiek bedreef. In dat
laatste verband is met name de invloedrijke positie van lieden als de pro-Westerse
afgeschilderde gebroeders   en   een steen des aanstoets.
Riepen de muiters in het begin vooral op tot een wijziging in de koers van
Al Fatah, later vulden zij dat aan met steeds nadrukkelijker pleidooien voor een
radicale zuivering van het apparaat van die verzetsbeweging en stelden zij ook
kwantitatieve eisen inzake hun vertegenwoordiging in de leidende organen van Al
Fatah.

De eerste reacties

Lybië en enkele zeer radicale Palestijnse verzetsbewegingen (Al Saiqa, het
PFLP/GC en het PSF) schaarden zich vrijwel direct volledig achter de muiters.
Het PFLP, het DFLP en het PLF verklaarden zich solidair met de politieke eisen
van de opposanten, met name die betreffende hervormingen in het PLO- en Al Fatah
apparaat en de instelling van een collectief Palestijns leiderschap. Zij wezen
de muiterij als middel evenwel af en riepen op tot een geweldloze oplossing
van de problemen door een democratische dialoog, zulks om de nationale eenheid
te handhaven.

Voortgang van de mouterij

De situatie escaleerde toen in de loop van mei opdracht gaf de bevoorradings van muitende eenheden in de Bekaa-vallei te staken. Vervolgens kwam het niet alleen daar tot gevechten tussen voor- en tegenstanders van de Al Fatah-voorzitter, maar overvielen de opstandelingen ook depots van Al Fatah in Damascus. Volgens en zijn medestanders waren de acties in de Syrische hoofdstad alleen maar mogelijk met -stilzwijgende- toestemming van het regiem. Vanaf dat moment beschuldigden zij Syrië dan ook in steeds fellere bewoordingen van steun aan de muiters. Deze hulp zou naar hun oordeel zijn ingegeven door de Syrische wens de PLO volledig onder controle te krijgen.

Dat de krijgshaftige retoriek van de dissidenten door wel degelijk als een bedreiging van zijn positie werd ervaren, bleek trouwens niet alleen uit de door hem verordeneerde blokkade, maar ook uit een aantal toespraken die hij in de loop van mei voor Palestijnen in Libanon hield 17). In deze redevoeringen probeerde hij kennelijk de muiters de wind uit de zeilen te nemen door enige malen te poneren dat na de begin mei tussen Libanon en Israël gesloten overeenkomst "oorlog de enig begaanbare weg is, omdat strijd de enige taal is die de vijand verstaat en de wereld respecteert".

uit zich

Op 2 juni publiceerde het in de Verenigde Arabische Emiraten verschijnende blad Al Khalij een interview met , een van de belangrijkste leiders van Al Fatah, die zich nog wel eens onafhankelijk van wil opstellen 18). In dit vraaggesprek liet hij zich nogal kritisch uit inzake facetten van het beleid van 19). Zo zei hij de eisen voor hervormingen te steunen, waaraan hij wel toevoegde de mouterij als middel af te wijzen. Voorts vertelde hij een afschuw te hebben van individualisme en een krachtig voorstander te zijn van een collectief leiderschap. Onthullend was ook zijn stelling dat men binnen Al Fatah sedert 1974 geen tijd had gehad om na te gaan of de juiste mensen wel steeds op de juiste plaatsen zaten en om opportunisten uit het apparaat weg te werken. Inzake liet hij zich ontvallen vele bezwaren tegen hem te hebben : hij riep hem op aan zelfkritiek te gaan doen. Tenslotte wees strafmaatregelen tegen de dissidenten af, waarbij hij hen echter wel opriep de bestaande overlegprocedures weer in acht te gaan nemen. 's afwijzing van bestraffing van de muiters was des te curieuzer omdat ongeveer tegelijkertijd had opgeroepen de opstandelingen krachtig aan te pakken. Naar zijn mening zou Al Fatah zich als politieke organi-

satie ongeloofwaardig maken als er niet op vastbesloten wijze tegen een dergelijke inbreuk op de interne discipline zou worden opgetreden.

----- in Moskou

Het interview met _____ vond plaats aan de vooravond van het bezoek van een door hem geleide Al Fatah-delegatie aan Moskou van 1 tot 8 juni 20). De reis werd gemaakt op uitnodiging van het Sovjetrussische Comité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische Volkeren 21). In Moskou voerde de delegatie overleg met niet met name genoemde functionarissen van het ministerie van Buitenlandse Zaken en van de Internationale Afdeling van het CC/CPSU. Voorzover bekend vonden contacten met Sovjetleiders als minister _____ of CC-secretaris _____ evenwel opmerkelijk genoeg niet plaats 22).

Op 7 juni gaf _____ in Moskou een internationale persconferentie. De weergave daarvan in de Westerse pers verschilde opvallend met het verslag dat Radio Moskou uitzond. Zo verzweg dit radiostation iedere verwijzing naar de inter-Palestijnse conflicten en maakte het ook geen melding van _____ 's uitspraak dat Sovjetleider _____ steunde en hem recent twee boodschappen had doen toekomen, op de inhoud waarvan _____ overigens niet nader was ingegaan 23). Het verslag van Radio Moskou concentreerde zich vooral op felle uithalen naar het plan- _____ en de Amerikaanse politiek. Volgens _____ was het overleg in Moskou goed en succesvol verlopen; hij weigerde de pers echter mede te delen met wie hij had gesproken 24).

Overigens meldde het Palestijnse persbureau WAFA op 3 juni, dat _____ diezelfde dag in Damascus een ontmoeting had gehad met de Sovjet-ambassadeur, die hem een brief van de leiders in het Kremlin had overhandigd. Volgens WAFA behelsde de boodschap een oproep om de "imperialistische" plannen voor het Midden-Oosten te confronteren vanuit een sterke, verenigde positie, gebaseerd op de relatie tussen Syrië en de PLO en op Palestijnse eenheid onder de legitieme leiding van _____. Het mag evenwel veelbetekend genoemd worden dat de Sovjet-media in hun berichtgeving de zinsnede "onder de legitieme leiding van _____" niet vermeldden.

De munitie zet zich verder door

In de loop van juni duurden de gevechten tussen voor- en tegenstanders van _____ in Libanon voort.

Op 20 en 21 juni kwam de Revolutionaire Raad van Al Fatah 25) in Damascus bijeen al zouden slechts circa 50 van de 75 leden acte de présence hebben gegeven. In de slotverklaring memoreerde de raad de gebondenheid van het

Palestijnse verzet aan het Nationale Handvest en werd opgeroepen tot hervormingen in de structuur van Al Fatah en tot overleg tussen het CC/Al Fatah en de rebelle. Vervolgens werd het plan- in harde bewoordingen veroordeeld en werden de Arabische staten aangespoord meer te doen dan het tijdens de Arabische topconferentie in Fez vastgestelde minimum door nl. een militaire optie uit te werken. Het zou overigens wel eens veelbetekend kunnen zijn dat de verklaring met geen woord repte over de plannen inzake een confederatie met Jordanië en geen enkele aanval op Syrië bevatte.

De muiters wezen de uitspraak van de raad inzake overleg als onvoldoende van de hand. Zij wilden inmiddels alleen nog maar genoeg nemen met een interim-bestuur van Al Fatah, waarvan zij deel zouden moeten uitmaken, en dat een spoedbijeenkomst van het Algemeen Congres van Al Fatah zou moeten organiseren. Voor dat Congres wensten zij ook nog eens de helft van het aantal afgevaardigden te leveren.

----- valt Syrië officieel aan

Na afloop van de bijeenkomst van de Al Fatah-top laaiden in Libanon de gevechten tussen muiters en loyalisten weer in volle hevigheid op. , die inmiddels was afgereisd naar het in het noorden van Libanon gelegen Tripoli, bleek zich toen dermate getergd te voelen door de voor hem vaststaande Syrische steun aan de opstandelingen, dat hij een urgente boodschap zond aan de Arabische leiders 26) en aan het Kremlin om zich te beklagen over die steunverlening en om de geadresseerden te vragen Damascus onder druk te zetten.

Syrië reageerde woedend en noemde de beschuldigingen klinkklare laster. Diverse Palestijnse leiders keerden zich ook tegen deze stap van de PLO-voorzitter.

Zo maakten de leidingen van het PFLP en het DFLP na gezamenlijk spoedberaad

het verwijt, dat hij de brief eigenmachtig, zonder toestemming van het PLO/EC, had verstuurd en distantieerden zij zich van diens aanval op Syrië.

De muiters zagen in de brief van inzoverre een zwaktebod, dat hij buitenstaanders te hulp riep. Zij keurden dit in felle bewoordingen af, niet in het minst omdat de Al Fatah-leider ieder rechtstreeks gesprek met hen uit de weg was gegaan en bleef gaan.

----- uit Syrië gezet

Op 23 juni keerde 's-avonds terug in Damascus, naar verluidde op Syrisch verzoek. Na aankomst ontmoette hij volgens Wafa de Sovjet-ambassadeur, die hem een belangrijk geheten boodschap van zou hebben overhandigd. Opmerkelijk was dat de PLO-voorzitter zich niet wenste uit te laten over de inhoud van die brief.

Later op de avond werd bekend dat er diezelfde avond in de omgeving van de Syrische stad Homs een overval was gepleegd op een PLO-konvooi dat op weg was naar Tripoli. Toen dit hoorde lanceerde hij een ongeveer felle aanval op Syrië, dat hij ervan beschuldigde achter deze onverholene daad van agressie te zitten.

De volgende ochtend besprak de PLO-voorzitter de situatie met de leiders van diverse Palestijnse verzetsbewegingen, volgens sommige persberichten overigens in het bijzijn van Sovjet-diplomaten.

Later in de ochtend kreeg te horen dat de regering in Damascus hem wegens zijn onbeschaamde aanval op de Syrische leiders, die als een ongehoorde inbreuk op de traditionele Arabische gastvrijheid was ervaren, niet langer toestond te verblijven in Syrië en in de door dat land beheerste Libanese gebieden. Tevens werd hem te verstaan gegeven dat de in Tripoli verblijvende

(alias), de tweede man in de militaire hiërarchie van Al Fatah, ook niet langer welkom was in Syrië. werd onder zware bewaking afgevoerd naar de luchthaven en daar op een lijntoestel naar Tunis gezet op een wijze die in Arabische ogen alleen maar als smadelijk en vernederend kan gelden.

----- in Praag

Vanuit Tunis reisde nog dezelfde dag door naar Praag om aldaar de op dat moment door de Wereldvrede Raad georganiseerde wereldvrede sassenblée : toe te spreken. In zijn rede haalde hij fors uit naar het plan- , terwijl hij de Sovjetrussische steun aan de Palestijnen uitvoerig prees. Weliswaar viel hij Syrië niet expliciet aan, maar hij veroordeelde wel in krachtige be- woordingen de pogingen die de laatste dagen door "Arabieren en niet-Arabieren" waren ondernomen om de gewelddadige oppositie tegen de PLO en haar onafhankelijk genomen nationale besluiten op te voeren.

Volgens Westerse persberichten was het waarnemers in Praag niet alleen opgeval- len dat op het vliegveld niet was opgewacht door Tsjechische functio- narissen van enig niveau, maar ook dat vooraanstaande Tsjechen in de wandel- gangen van het conferentieoord geen contact met hem hadden. Een Arabisch blad wist overigens te melden dat de PLO-voorzitter achter de schermen een felle woordenwisseling zou hebben gevoerd met een Sovjet-functionaris, waarin hij deze o.m. zou hebben toegevoegd dat de USSR nu maar eens handelend op zou moeten treden, als dat land tenminste een echte vriend van de Palestijnen was 27).

ontmoette in Praag wel de leider van de Cubaanse delegatie alsmede de Israëliëische afvaardiging 28).

Palestijnse reacties op de uitwijzing

Het PFLP en het DFLP betreurden de Syrische maatregel tegen weliswaar, maar hielden zich tegelijkertijd verre van diens aanvallen op Damascus. Sterker nog, zij prezen de Syrische inzet voor de Palestijnse zaak en noemden een verdere versterking van de Syrisch-Palestijnse samenwerking een absolute noodzaak. Ook bleven zij zich uitspreken tegen een gewapende oplossing van de geschillen binnen Al Fatah en herhaalden zij hun oproep tot een democratische dialoog en hervormingen. Zonder hem bij name te noemen kwalificeerden zij 's beleid als bureaucratisch en bourgeois. In dit verband was het opmerkelijk dat PFLP-woordvoerder in een interview met een Koeweitse krant stelde dat het programma van het PFLP identiek was aan dat van

Op 26 juni deelden het PFLP en het DFLP in een gezamenlijk in Damascus uitgegeven communiqué mee, dat zij de vorige dag besloten hadden over te gaan tot de vorming van een gezamenlijk politiek en militair commando, zulks om de Palestijnse eenheid te dienen. Andere Palestijnse verzetsbewegingen werd de gelegenheid geboden zich bij het gemeenschappelijk commando aan te sluiten. Het lijkt erop dat beide organisaties met deze stap de positie van de linkervleugel binnen de PLO hebben willen versterken ten opzichte van de uitgesproken pro-Syriërs 29).

Op 30 juni en 1 juli vergaderde het PLO/EC in Tunis over de ontstane situatie waarbij de vertegenwoordigers van Al Saiqa en het PFLP/GC overigens verstek lieten gaan. In de slotverklaring betreurde het comité de uitwijzing van uit Syrië maar deed het geen aanval op dat land. Opgeroepen werd "de marginale verschillen te laten rusten" en "de rijen te sluiten". Opmerkelijk genoeg bevatte de slotverklaring geen veroordeling van de muiters maar alleen een aansporing om een democratische dialoog te beginnen. Tenslotte werd vermeld dat er een bemiddelingscommissie was benoemd, die onder leiding werd gesteld van de pro-Syrische PNC-voorzitter en die verder bestond uit de afgevaardigden van het PFLP en het DFLP in het PLO/EC alsmede een drietal onafhankelijke leden van dit comité 30).

De muiters wezen bemiddeling op PLO-niveau echter van de hand, omdat het volgens hen om een interne aangelegenheid van Al Fatah ging. Syrië zei pas bereid te zijn tot overleg over een normalisering van de betrekkingen met als Al Fatah intern orde op zaken gesteld zou hebben. Overigens wezen zowel de opstandelingen als Damascus ook andere bemiddelingspogingen (o.a. van Saoedi-Arabisch en Algerijnse zijde) van de hand.

Van 4 tot 7 juli vergaderde vervolgens het CC-Al Fatah in Tunis. Het belangrijkste naar buiten gebrachte resultaat van dat beraad was wel, dat de taken onder de CC-leden waren herverdeeld op een wijze die een meer collectief-gericht leiderschap zou moeten waarborgen. De belangrijkste personele wijziging betrof de vervanging van _____ als eerste verantwoordelijke voor de afdeling informatie door _____ 31).

Syrische aanval op _____

Op 9 juli publiceerde de Syrische regeringskrant Tishrin een hoofdartikel, waarin met _____ de vloer werd aangeveegd. Zo werd hem niet alleen verweten dat hij niets naliert om de reactionaire Arabische krachten in de kaart te spelen, maar ook dat hij zich aan die krachten en aan het Amerikaanse imperialisme had verkocht. Voorts werd hem aangewreven dat zijn belangrijkste zorg tijdens de oorlog in Libanon 1982 was geweest de VS gunstig te stemmen. Aan het slot van het commentaar kwam de Syrische aap uit de mouw. Daar viel nl. te lezen dat Damascus niemand de vrijheid zal laten om verraad te plegen ofwel de Palestijnse zaak te verkopen. De commentator motiveerde dit standpunt met de aan de groot-Syrië-gedachte ontleende stelling dat Palestina in feite deel moet uitmaken van Syrië.

Reacties in de Oosteuropese pers

Pas na de uitwijzing van _____ uit Syrië maakten de Sovjetmedia voor het eerst melding van het feit dat de PLO-voorzitter met kritiek in eigen kring werd geconfronteerd. Feitelijke gegevens werden evenwel vrijwel niet gegeven : aan de hand van de inhoud van de commentaren moest de lezer klaarblijkelijk maar zien te achterhalen wat er zich precies onder de Palestijnen afspeelde.

Uit de sedert eind juni in de Sovjet-Unie verschenen perscommentaren viel op te maken dat het Kremlin in ieder geval publiekelijk niet partij wilde kiezen. Hoofdthema van deze beschouwingen was dat de eenheid bewaard diende te blijven en waar nodig hersteld moest worden : geschillen speelden de vijand alleen maar in de kaart, zo werd gewaarschuwd. Aan de andere kant werd Syrië in de Sovjetrusische pers regelmatig geprezen wegens zijn consistente en principiële verzet tegen alle "imperialistische en zionistische complotten", terwijl _____ in ieder geval de laatste maanden nimmer een soortgelijke pluim op zijn hoed gezet kreeg. In dit verband was het tevens opvallend dat de Sovjet-media inmiddels wel stukjebij-beetje de punten van kritiek van de mouters op _____ hebben gemeld, maar nog geen woord hebben gewijd aan diens eigen standpunten 32).

Tekenend was het ook dat TASS op 5 juli wel berichtte dat de Palestijnen op de Westbank en in de Gazastrook de partijen binnen Al Fatah hadden opgeroepen de onderlinge conflicten te beëindigen, maar geen melding maakte van het feit dat deze Palestijnen bij dezelfde gelegenheid steun hadden betuigd aan _____ en Syrië fel hadden veroordeeld.

Eind juni bracht de Hongaarse televisie met een serie interviews haar kijkers op de hoogte van de conflicten binnen de PLO. Er werden vraaggesprekken uitgezonden met (politiek leider van de opstandelingen), met overste (alias , militair leider van de milters), met en met . Opmerkelijk was niet alleen dat en in de gelegenheid werden gesteld hun kritiek op de Al Fatah-leiding te spuien, maar ook dat de interviewer zich in de loop van het gesprek met liet ontvallen dat hij in Libanon had gemerkt dat de opposanten onder de Palestijnen over veel aanhang beschikten. en verklaarden allebei dat zij weliswaar de eisen van de dissidenten steunden, maar de methode van de milterij afwezen; pikant detail hierbij was dat werd geïntroduceerd als een medestander van .

Interessant was ook het commentaar dat Narodna Armiya, het blad van de Bulgaarse strijdkrachten, op 12 juli publiceerde. Daarin werd gesteld dat een verschillende beoordeling van het plan- ten grondslag had gelegen aan het ontstaan van de rebellie. Nu inmiddels echter had verklaard zich niet langer meer af te zetten tegen het vestigen van Israëliëse nederzettingen op de Westbank, zou geen enkele Palestijnse leider meer akkoord kunnen gaan met het plan- . Derhalve was, aldus nog steeds het blad, de grond onder het meningsverschil weggevallen. Tenslotte riep het artikel de Palestijnen op hun eenheid te hervinden op een "anti-imperialistische" basis, die de garantie voor de consolidatie van de PLO-gelederen werd genoemd.

Het Chinese persbureau Xinhua publiceerde op 23 juni een beschouwing van zijn correspondent in Beiroet. Deze stelde kort en goed dat naar zijn oordeel het conflict onder de Arabieren werd veroorzaakt doordat Saoedi-Arabië, Jordanië en de hoofdmoot in Al Fatah positieve punten ontwaarden in het plan- , terwijl Lybië, Syrië en sommige Palestijnse verzetsbewegingen dat plan radicaal van de hand wezen. Deze Chinese journalist ging verder dan zijn collega's uit het Sovjetblok door als zijn eigen oordeel uit te spreken dat in het plan- positieve aspecten herkende. Oosteuropese scribenten lieten een dergelijke beoordeling van 's standpunt steeds uit de mond van de milters komen.

De visie van de befaamde buitenlandcommentator van het Joegoslavische radiostation Radio Zagreb, , kan in dit summiere overzicht niet ontbreken. In zijn op 12 juli uitgezonden radiopraatje uitte hij de verwachting dat Moskou zo het tot een keuze tussen en Syrië zou worden gedwongen, voor Damascus zou opteren. Hij wees er vervolgens op dat een dergelijke ontwikkeling ingrijpende gevolgen zou kunnen krijgen, doordat de geschillen dan tot een botsing tussen de beide supermachten zou kunnen escaleren.

-----weer op reis

Op 21 juni arriveerde [ ] aan het hoofd van een Al Fatah-delegatie in Moskou op doorreis naar Cuba, waar het gezelschap uiteindelijk op 24 juni arriveerde 33). Omtrent de activiteiten van [ ] c.s. tijdens het verblijf in Moskou is niets bekend gemaakt. Ook over de aard en inhoud van de besprekingen in Havanna werden, afgezien van enkele obligate zinsneden, geen inhoudelijke mededelingen gedaan, of het moest zijn dat de bezoekers waren ontvangen door staats- en partijleider [ ] en overleg hadden gevoerd met [ ] (CC-secretaris en hoofd CC-afdeling buitenlandse relaties).

In de loop van juli bracht een wederom door [ ] geleide Al Fatah-delegatie bezoeken aan een aantal Oosteuropese landen, te weten de DDR (10-14 juli), Polen (14-15 juli), de CSSR (15-18 juli), Hongarije (21-24 juli) en Bulgarije (24-29 juli 34). De reis werd gemaakt in opdracht van het CC/Al Fatah en had tot doel zowel de Oosteuropese autoriteiten als de in de bezochte landen studerende Palestijnen op de hoogte te brengen van de stand van zaken rond de problemen waarmee Al Fatah werd geconfronteerd.

Tijdens een tussenlanding in Rome verklaarde [ ] tegenover Italiaanse journalisten dat er binnen Al Fatah weliswaar constructieve, op verbetering gerichte eisen werden gesteld, maar dat het volstrekt onacceptabel was dat deze met de wapens in de hand werden geformuleerd. Nog veel gevaarlijker noemde hij het dat de lieden, die dit deden en overigens maar een kleine groep vormden, actief werden gesteund door Syrië 35).

In Oost-Berlijn voerde de delegatie overleg met [ ] in diens hoedanigheid als CC-secretaris voor buitenlandse relaties. Ook vond een ontmoeting plaats met een afvaardiging van de Palestijnse gemeenschap in de BRD, die werd geleid door [ ] (PLO-vertegenwoordiger in Bonn); volgens Wafa hadden deze Palestijnen een steunbetuiging bij zich voor [ ] .

[ ] bracht vervolgens in Warschau, waar hij tevoren nog nimmer was geweest, bezoeken aan o.a. minister van Buitenlandse Zaken [ ] en aan [ ] , CC-secretaris verantwoordelijk voor veiligheidszaken en politie-aangelegenheden. In een door de Poolse televisie uitgezonden interview herhaalde [ ] dat hij de hervormingseisen van de dissidenten steunde, maar hun wijze van optreden veroordeelde.

In Hongarije voerde [ ] niet alleen overleg met staats- en partijfunctionarissen op het terrein van de buitenlandse politiek, maar ook met [ ] , een staatssecretaris van Binnenlandse Zaken. Ook de Hongaarse televisie zond een vraaggesprek met [ ] uit, waarin hij een aantal opmerkelijke uitspraken deed. Zo bleek hij te twifelen aan de vastberadenheid van het Syrische verzet tegen

de plannen van de VS en stelde hij dat de USSR, die slechts de Arabische eenheid beoogde, zowel achter Syrië als achter de PLO zou staan. Voorts verklaarde hij zich solidair met de hervormingseisen van de milters, maar veroordeelde hij politieke eisen zoals de verwerping van het plan-Fez, het plan- en de eventuele confederatie met Jordanië. Intrigerend was tenslotte dat de interviewer confronteerde met speculaties dat hij zou gaan opvolgen. De reactie van was dat hij die post steeds uit de weg was gegaan en er ook niet op uit was, maar dat de Palestijnse bevolking en haar instellingen in dezen de beslissende stem hadden. De vragensteller sloot dit item af met een veelzeggend "we zullen zien".

In Bulgarije tenslotte viel hetzelfde patroon als in Hongarije te constateren. Naast voor de hand liggende gesprekken met buitenlandfunctionarissen werd gesproken met , de minister van Binnenlandse Zaken 36).

-----in Moskou-----

Van 4 tot 11 juli bracht een door geleide delegatie van het DFLP een bezoek aan Moskou 37) op uitnodiging van het Sovjetrussisch Comité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische volkeren. De activiteiten van de afvaardiging werden omgeven door een waas van geheimzinnigheid. Weliswaar werd na afloop een communiqué uitgegeven, maar daarin werd niet gepreciseerd met welke Sovjetfunctionarissen de bezoekers overleg hadden gepleegd 38).

Volgens de slotverklaring waren beide partijen van mening dat eenheid van alle patriottische krachten in de Arabische wereld noodzakelijk was, waaraan nog werd toegevoegd dat aaneensluiting van de Palestijnse gelederen van bijzondere betekenis was. Van Sovjet-zijde werd het belang onderstreept van de lopende pogingen om de eenheid binnen de PLO te versterken op basis van de uitspraken van de PNC in februari j.l. 39).

Opmerkelijk was het niet alleen dat tijdens een persconferentie in Moskou stelde dat de USSR steun geeft aan de strijd van de Palestijnen voor de verwezenlijking van hun nationale rechten, waaronder met name "het recht op terugkeer", maar meer nog dat Radio Moskou deze passage ook uitzond 40).

Kort na dit bezoek op 16 juli, publiceerde het Koeweitse persbureau KUNA een uitvoerig interview met , waarin deze inging op de houding van de USSR inzake de Palestijnse perikelen. Hij kondigde aan dat de Sovjets spoedig stappen zouden ondernemen die effectief zouden kunnen bijdragen aan een oplossing van de crisis binnen Al Fatah en de Palestijns-Syrische geschillen. Volgens hem waren de Kremlin-leiders zich er terdege van bewust dat de meningsverschillen

onder de Palestijnen het resultaat waren van het feit dat de PLO - zoals overigens elke nationale bevrijdingsbeweging - verschillende ideologische en politieke stromingen omvatte. Tenslotte stelde hij dat het de wens van de Sovjets zou zijn dat de relaties tussen Al Fatah en de andere Palestijnse verzetsbewegingen en tussen de Palestijnen en Syrië zich zouden gaan afspelen binnen een raamwerk dat er borg voor kan staan dat de Palestijnen, Syrië en het Libanese Nationale Front 41) gezamenlijk de voorhoede vormen van het verzet tegen de Israëlische bezetting van Arabisch grondgebied, de Libanees-Israëlische akkoorden en het plan- .

PLO-delegatie in Moskou

Op 7 juli meldden Palestijnse media dat de week daarna op uitnodiging van de leiders in het Kremlin naar Moskou zou gaan. Merkwaardig genoeg berichtte WAFA later dat de PLO-voorzitter eerst op 8 juli uit handen van de Sovjet-vertegenwoordiger in Tunis een officiële uitnodiging voor het bezoek had ontvangen zonder er overigens bij te vermelden of hij de invitatie had geaccepteerd 42).

Vervolgens meldden Arabische persbureau's op 9 juli dat twee dagen later een hoge PLO-delegatie naar Moskou zou gaan. Voegde hier diezelfde dag (tijdens de eerder gememoreerde persconferentie op het vliegveld van Rome) aan toe dat de delegatie in de Sovjet-hoofdstad het binnen een week te verwachten bezoek van zou gaan voorbereiden. Hij prees de invitatie uit het Kremlin die naar zijn mening op het juiste moment was gekomen, omdat de situatie in de Bekaa-vallei (lees : de mouterij) en het Syrisch-Palestijnse geschil Sovjetrussisch-Palestijns toverleg dringend noodzakelijk maakten.

Uiteindelijk arriveerde op 11 juli in Moskou een PLO-delegatie onder leiding van (lid PLO/EC, hoofd politieke afdeling van de PLO) en verder bestaande uit de PLO/EC-leden , en - volgens sommige berichten - . Voorts zou diezelfde dag nog een tweede Palestijnse delegatie in de Sovjet-hoofdstad zijn aangekomen, die geleid zou worden door PNC-voorzitter 43).

Terwijl c.s. in Moskou druk doende waren het bezoek van de PLO-voorzitter voor te bereiden (aldus tenminste het Palestijnse radiostation Algiers-VOP d.d. 12 juli), gunde zelf in Tunis aan een verslaggever van de BBC de primeur dat een bezoek aan de Sovjet-hoofdstad "niet op zijn programma stond, tenminste niet in dit stadium". In de loop van het vraaggesprek verweet Syrië nogmaals in onomwonden woorden dat het de muiters steunde.

De PLO-delegatie o.l.v. voerde op 13 juli uitvoerig overleg met een Sovjetafvaardiging, die werd geleid door minister . TASS meldde dat na afloop een verklaring was uitgegeven waarin viel te lezen dat tijdens deze bespreking de Sovjets had ingelicht over de pogingen van de PLO-leiding om de eenheid te herstellen. Van Sovjetzijde was de bezoekers voorgehouden dat de USSR zich krachtig uitsprak tegen een Palestijnse broederstrijd onder de ogen van Israël. Een dergelijke strijd werd ontoelaatbaar genoemd omdat die de Palestijnse krachten verzwakte en de eenheid van de Arabische rijken verbrak. Naar de mening van de Sovjetleiders kon en moest de onenigheid onder de Palestijnen opgelost worden met politieke middelen, door een dialoog.

noemde het voorts noodzakelijk dat de samenwerking tussen de PLO en de progressieve Arabische staten werd versterkt, dat de Arabische staten een gezamenlijk actie-programma zouden gaan uitvoeren en dat de samenwerking tussen alle patriottische krachten in de Arabische wereld werd verstevigd 44). Op 14 juli zou er verder overleg tussen de Sovjets en de PLO-ers zijn gevoerd. Nadere mededelingen daaromtrent werden evenwel niet verstrekt.

In een door Radio Moskou op 15 juli uitgezonden interview met noemde deze de gevoerde gesprekken succesvol en stelde hij dat de delegatie-leden tijdens het overleg alle ontwikkelingen hadden kunnen evalueren en voor zichzelf duidelijke gevolgtrekkingen hadden kunnen maken.

Uit de vrij schaarse officiële berichtgeving over het overleg van c.s. in Moskou viel niet op te maken dat de Sovjets de bereidheid zouden hebben getoond krachtig te gaan bemiddelen tussen Syrië en de PLO 45). De nadruk die werd gelegd op de noodzaak om te komen tot nauwere samenwerking van de PLO met progressieve en patriottische Arabieren leek er eerder op te duiden dat Moskou de Palestijnen uiteindelijk niet zou steunen als het conflict met Syrië onverhoopt dusdanig zou oplopen, dat het Kremlin tussen beide partijen zou moeten gaan kiezen. Naar aangenomen mag worden voorzag dat de kaarten zo zouden blijken te liggen en reisde hij zelf daarom uiteindelijk toch niet af naar de USSR 46).

Verdere ontwikkelingen

Nog tijdens het bezoek van c.s. aan Moskou reisde op 14 juli plotseling naar de Iraakse hoofdstad Bagdad voor overleg met de leiders aldaar. In interviews met de Iraakse media lanceerde de PLO-voorzitter felle aanvallen op Syrië en Lybië. Mocht erop uit zijn de banden met Bagdad verder aan te halen dan rijzen er toch wel enkele vragen. Allereerst duidt niets erop dat de Iraakse leiders hun banden met (alias) inmiddels hebben verbroken en het is zeer de vraag of een dergelijke breuk

binnen afzienbare tijd valt te verwachten. Voorts staat het nog te bezien of een toenadering tussen _____ en Irak kan worden aangemerkt als een vertrouwenwekkende maatregel jegens Syrië en Palestijnse verzetsbewegingen als het PFLP 47).

In de loop van juli werd overigens vanuit de gematigde vleugel binnen Al Fatah nieuwe olie op het vuur van het inter-Palestijnse conflict geworpen. In die hoek begon men n.l. weer openlijk te spreken over de eventuele vorming van een Palestijnse regering in ballingschap. De meer radicale Palestijnen gruwen reeds bij de gedachte hieraan. Naar hun mening zal een dergelijke stap n.l. niet alleen het definitieve einde van de militaire optie betekenen, maar ook de introductie van een besluitvormingsproces, dat niet langer zal uitgaan van consensus tussen alle partijen maar van meerderheid van stemmen 48).

Een negatieve ontwikkeling was het voor _____ toen op 23 juli de politieke leider van de Libanese Druzengemeenschap, _____, de vorming aankondigde van het Front voor de Nationale Redding van Libanon. Dit front, dat gesteund wordt door Syrië en Lybië en door de USSR positief wordt benaderd, wil alle anti-krachten bundelen en het gezag gaan uitoefenen in de zgn. bevrijde gebieden van Libanon, d.w.z. de door Syrië gecontroleerde delen van dat land. Aangezien inzake de inter-Palestijnse meningsverschillen op de lijn van _____ en _____ zit, betekent de vorming van deze organisatie een verdere verzwakking van de positie van _____ en zeker van diens aanhang in Libanon.

Het Executief Comité van de PLO opnieuw bijeen

Van 22 tot 24 juli kwam het PLO/EC wederom in Tunis bijeen. Ook nu schitterden de afgevaardigden van Al Saiqa en het PFLP/GC door afwezigheid. De begin juli benoemde bemiddelingscommissie bracht verslag uit en kreeg vervolgens het verzoek voort te gaan met haar activiteiten. Voorts werden de Arabische media dringend verzocht "constructief te berichten over Palestijnse aangelegenheden" en "het PLO/EC te respecteren als de enige instantie die geautoriseerd is om de politieke koers van de PLO weer te geven" 49). Voor de zoveelste keer werd voorts lippendienst bewezen aan de Arabische eenheid en de wens tot normalisering van de relaties met Syrië, maar concrete beleidsvoornemens in dezen konden klaarblijkelijk niet geformuleerd worden. Tenslotte werd besloten dat de Centrale Raad van de PLO op korte termijn bijeen zou moeten komen.

-----provoceert de radicalen

Op 30 juli verstuurde _____ in zijn functie van PLO/EC-voorzitter een dringend appél aan de Arabische staatshoofden en aan de voorzitters van de NGL-beweging, de Indiase premier _____, en de organisatie van Afrikaanse

Eenheid, de Ethiopische president . In zijn boodschap riep de Palestijnse leider de geadresseerden op met spoed in actie te komen tegen het Israëlijsche geweld jegens Palestijnen op de Westbank en tegen het Syrische en Lybische geweld jegens Palestijnen in de Bekaa-vallei 50). Syrië reageerde woedend en noemde in ronde woorden een leugenaar. PNC-voorzitter en PFLP-leider wezen de wijze waarop Syrië in de brief ten tonele gevoerd werd in duidelijke bewoordingen van de hand 51), terwijl namens de door het PLO/EC benoemde bemiddelingscommissie verklaarde geen interventie van buitenstaanders in de perikelen in de Bekaa-vallei te hebben kunnen vaststellen 52).

Centrale Raad van de PLO bijeen

Al op 3 en 4 augustus kwam de Centrale Raad van de PLO (PLO/CR) onder leiding van PNC- voorzitter in Tunis bijeen 53). Van de (inmiddels) 81 leden kwamen er 79 opdagen : alleen de PFLP/GC-afgevaardigden lieten verstek gaan 54). Het feit dat de Raad de uitwijzing van uit Syrië op de agenda plaatste, werd door waarnemers veelvuldig beoordeeld als een overwinning voor de PLO-voorzitter. De verdere gang van zaken leerde echter dat diens haan niet zo vaak meer victorie zou kraaien op die bijeenkomst.

Als hoofd van de politieke afdeling van het PLO/EC bracht verslag uit van de activiteiten van het Executief Comité. Interessant was dat hij nog eens nadrukkelijk stipuleerde dat een besluit inzake een eventuele confederatie met Jordanië eerst genomen zou kunnen worden nadat er een onafhankelijke Palestijnse staat gevestigd zou zijn. Voorts gaf hij aan dat het uiteindelijke breukpunt tussen de Al Fatah-leiding en de muiters was gelegen in het feit dat laatstgenoemden vast bleven houden aan hun eis tot vorming van een interim-leiding voor Al Fatah. Deze formulering zou kunnen duiden op grotere toegevendheid van Al Fatah inzake de politieke eisen van de opstandelingen. Veelzeggend was ook dat woorden van lof had voor een hele reeks bemiddelaars, maar dat hij in dit rijtje de USSR niet noemde. Aangezien zeker niet als Sovjet-vijandig bekend staat, lijkt dit erop te duiden dat Moskou inderdaad niet heeft bemiddeld. Tenslotte viel het op dat hij wel aandacht besteedde aan de Syrische betrokkenheid bij de acties van muiters tegen Al Fatah-depots in Damascus eind mei, maar daarentegen niet repte overeen eventueel Syrisch aandeel in de inter-Palestijnse gevechten in de Bekaa-vallei. Al met al kan zeker niet gezegd worden, dat zich in zijn rapport identificeerde met de zienswijze van 55).

In zijn discussiebijdrage deed een nauwelijks verholde aanval op met zijn oproep de uitspraken van de laatste PNC-zitting niet alleen met de mond te belijden, maar deze ook in de praktijk trouw te blijven.

benadrukte in zijn toespraak de noodzaak tot ingrijpende hervormingen binnen Al Fatah en tot tenuitvoerlegging van de PNC-besluiten inzake de relaties tussen de diverse Palestijnse verzetsbewegingen. Deze spreker beklemtoonde voorts de noodzakelijkheid van een intensieve samenwerking tussen Palestijnen, Libanees verzet en Syrië. Het laatste land lag volgens hem in de eerste lijn van het front tegen de Israëlische bezettingsmacht.

Uiteindelijk sprak de PLO/CR uit dat er onmiddellijk een einde diende te komen aan de onderlinge gevechten in de Bekaa-vallei maar ook aan de publieke verklaringen en wederzijdse veroordelingen 56) en dat de dialoog met Syrië met grote voortvarendheid geopend moest worden. Voorts werd het plan- zonder enige reserves afgewezen. Tenslotte werd er een militaire delegatie gevormd, die zou moeten toezien op de handhaving van een staakt- het-vuren in de Bekaa-vallei en in geval van schendingen de schuldigen bij naam en toenaam publiek bekend zou moeten maken. Bovendien werd er een uit 18 leden bestaande deputatie samengesteld, die een dialoog met Syrië zou moeten gaan voeren.

Evaluatie

Na het voorgaande zal het duidelijk zijn dat 's positie in de afgelopen maanden beduidend is verzwakt. Daarentegen lijken meer radicale leiders zoals en de wind behoorlijk in de zeilen te hebben gekregen zowel vanuit de hoek van Damascus als van Moskou. Alhoewel dit bepaald niet hoeft te betekenen dat 's dagen als PLO-voorzitter zijn geteld - daarvoor is hij wereldwijd nog steeds te zeer het symbool van de Palestijnse zaak - zal de politieke koers van de PLO de komende tijd naar aangenomen moet worden veel sterker beïnvloed gaan worden door lieden als , en wellicht ook . Daarmee lijken politieke oplossingen voor het Palestijnse vraagstuk, zoals de door het plan- voorgestelde en ook door binnen zekere grenzen verdedigde Jordaanse optie, voor de komende tijd geheel van de baan.

- 1) Hierbij valt te denken aan het 'Volksfront voor de Bevrijding van Palestina' (PFLP) van _____, het 'Democratisch Front voor de Bevrijding van Palestina' (DFLP) van _____ en het 'Palestijns Bevrijdingsfront' (PLF) van _____

Het mag overigens opvallend worden genoemd dat deze bewegingen wel bezwaren uitten tegen _____'s beschuldigingen jegens Syrië, maar - in ieder geval naar buiten toe - niet tegen diens gelijktijdige aantijgingen aan het adres van Lybië.

- 2) Hierbij dient gedacht te worden aan het pro-Syrische 'Al Saiqa' van _____, het 'PFLP/Algemeen Commando' (PFLP/GC) van _____ en het 'Volksstrijdfront' (PSF) van _____.
- Slechts het pro-Iraakse 'Arabisch Bevrijdingsfront' (ALF) van _____ lijkt _____ con amore te steunen, ongetwijfeld echter vooral vanwege de Syrisch-Iraakse tegenstellingen.

- 3) Zoals bekend beoogen de eind van de jaren zestig in het Palestijnse Nationaal Handvest geformuleerde strategische doelstellingen van de PLO in ieder geval de ontmanteling van de huidige staat Israël (vgl. FOCUS nr. A 83/008 d.d. 31-3-1983, blz 17-19).

In dit verband zij terzijde opgemerkt dat het Saoedi-Arabisch station 'Radio Riyad' nog in mei j.l. het binnen de grenzen van het Israël van voor de Juni-Oorlog van 1967 gelegen Qiryat Shemona omschreef als "te liggen in bezet Palestina".

- 4) _____ heeft zich terzelfdertijd met een deel van zijn medestanders van Al Fatah afgescheiden en ging vanuit Bagdad opereren onder de naam 'Al Fatah / Revolutionaire Raad' (in de pers veelal aangeduid als de _____ - groep). Een aantal met hem sympathiserende Al Fatah-leden volgde hem uiteindelijk echter toch niet, maar bleef - als een soort vijfde kolonne? - actief binnen de moederorganisatie. Overigens is het nooit duidelijk geworden of _____ c.s. formeel lid zijn geworden van het Afwijzingsfront.
- In de eerste helft van 1978 lanceerde _____ met steun van zijn gastland Irak een moordcampagne tegen als gematigd aangemerkte PLO-functionarissen. Al Fatah reageerde hierop met aanslagen tegen Iraakse objecten.
- In de jaren tachtig hervatte _____ de in 1978 aangevangen aanslagenreeks, nu echter n.a.w. met behulp van Syrië, welk land zijn organisatie inmiddels faciliteiten zou zijn gaan bieden. Dit is des te opmerkelijker omdat nog in 1976 onder de naam 'Zwarte Juni Beweging' - BJM - op instigatie van Irak acties uitvoerde tegen Syrische doelen! Het was overigens de groep rox _____ die zich verantwoordelijk verklaarde voor de aanslag op de Israëlische ambassadeur in Londen, die de uiteindelijke aanleiding vormde voor de Israëlische inval in Libanon (juni 1982).

- 5) Vgl. de rede die (alias) namens Al Fatah in Algiers heeft gehouden en de behandeling die wijlen aldaar ten deel vi (FOCUS nr. A 83/008 d.d. 31-3-1983, blz 11 resp. 12).
Voor latere indicaties dat de strategische doelstellingen nog steeds volledig van kracht zijn zij verwezen naar FOCUS nr. A 83/011 d.d. 15-4-1983, nr. A 83/013 d.d. 27-4-1983, nr. A 83/015 d.d. 2-5-1983 en nr. A 83/023 d.d. 30-5-1983.
In dit verband dient tevens de aandacht te worden gevestigd op een vraaggesprek met , dat op 24-3 j.l. werd gepubliceerd door het Koe-weetse blad 'Al Watan'. Daarin zei hij n.l. dat de verwezenlijking van het plan-Fez niet het uiteindelijke doel is van de Palestijnen, want die zullen niet eerder rusten voordat er een Palestijnse staat is gevestigd in heel Palestina.
- 6) Het mag als opmerkelijk gelden dat de USSR in verklaringen e.d. het 'recht op terugkeer' nimmer expliciet laat vermelden. Zelfs in gezamenlijke Sovjet-russisch-Palestijnse communiqués e.d. wordt dit recht nooit bij name genoemd. Zoals reeds eerder werd betoogd (FOCUS nr. A 83/0 22 d.d. 27-5-1983, blz, 6 - laatste alinea) valt bij de erkenning van het bestaansrecht van de huidige staat Israël door de USSR wel een vraagteken te plaatsen.
- 7) De hoofdlijnen van dit plan zijn weergegeven in FOCUS nr. A83/008 d.d. 31-3-1983, bijlage C.
- 8) Vgl. FOCUS nr. A 83/008 d.d. 31-3-1983, blz. 13-15
- 9) Aan de vooravond van dit verblijf bracht volkomen onverwacht een bezoek aan Damascus, waar hij een gespierde redevoering hield (vgl. FOCUS nr. A83/013 d.d. 27-4-1983).
De Sovjet-leiders waarschuwden eind maart Israël in een officiële regeringsverklaring voor offensieve plannen jegens Syrië. In deze waarschuwing werd Syrië omschreven als het bastion tegen de "zionistische en imperialistische plannen" voor het Midden-Oosten. De vraag dringt zich op of Moskou hier alleen expliciet Israël de wacht aanzegde, maar ook impliciet waar- schuwde zijn bondgenootschap met het standvastige Syrië in te ruilen voor een band met het schipperende Jordanië.
Het mag overigens veelzeggend genoemd worden dat tijdens 's verblijf i Jordanië de leiders van Al Saiqa, het PFLP/GC en het PSF Lybië aandeden, PFLP-leider bezocht en DFLP-leider overleg voerde in Hongarije (zie FOCUS nr. A 83/014 d.d. 29-4-1983, blz 4 e.v.) en in Bulgarije.

- 10) De bezochte landen (Bulgarije, de CSSR, Hongarije en Roemenië) liepen met deze terughoudende formulering keurig in de pas met de opstelling van Moskou in januari j.l. (vgl. FOCUS nr. A83/008 d.d. 31-3-1983, blz.7).

Het was overigens frappant dat in de in Sofia en Boedapest uitgegeven slotverklaringen als één van de Palestijnse rechten expliciet "het recht op terugkeer" werd genoemd.

Voorts verdient het de aandacht dat aan het overleg in Sofia en Boedapest alleen werd deelgenomen door staats- en partijverantwoordelijken voor de buitenlandse politiek, terwijl in Praag de minister van Binnenlandse Zaken bij de gesprekken was betrokken en in Boekarest de CC-secretaris voor militaire zaken en veiligheidsaangelegenheden.

Tenslotte was het intrigerend dat tijdens een persconferentie in Boedapest het bestaan ontkende van een ultimatum dat gematigde Arabische staten hem in maart j.l. zouden hebben gesteld. Tijdens zijn eerdere bezoek aan Hongarije had DFLP-leider van een dergelijk ultimatum melding gemaakt (vgl. FOCUS nr. A83/014 d.d. 29-4-1983, blz.5).

- 11) Zelfs in de Sovjet-media werd in de afgelopen maanden omschreven als de leider van de linkervleugel binnen Al Fatah.

- 12) en waren medestanders van de in het najaar van 1981 onder nimmer opgehelderde omstandigheden in Rome vermoorde . De: was eveneens lid van het CC/Al Fatah en werd tot aan zijn dood beschouwd als de leider van de links-progressieve, pro-Syrische stroming binnen Al Fatah. In dit verband is vermeldenswaard dat begin januari j.l. verwondingen opliep bij een toen op hem gepleegde aanslag, waarvan de achtergronden - voorzover dezerzijds bekend - nooit duidelijk zijn geworden.

Een interessant gegeven inzake is nog dat hij kantoor zou houden in het gebouw van de Palestijns-Sovjetrussische vriendschapsvereniging in Damascus (aldus Volkskrant-correspondent). Wellicht houdt dit gegeven verband met een bericht van bevriende zijde, als zou hij in 1979 belast zijn met de contacten met in Oost-Europa verblijvende Al Fatah-leden.

- 13) Zie voor een samenvatting van deze plannen FOCUS nr. A83/008 d.d. 31-3-1983, bijlage C resp. D.
Volgens de milters behelst het plan-Fez in ieder geval een impliciete erkenning van het bestaansrecht van Israël. In dit verband moet in herinnering worden geroepen dat zowel Syrië als de PNC met dit plan akkoord zijn gegaan, zij het weliswaar met de nodige reserves. Zo kan uit de PNC-uitspraak terzake (vide eerdergenoemde FOCUS, blz.13) opgemaakt worden dat die instemming pas verkregen werd na de vaststelling dat het plan op geen enkele wijze Israël's existentie-recht erkende.
- 14) Op 1 mei was (lid CC/Al Fatah en de naaste adviseur van) in Amman gearriveerd met een belangrijke boodschap van de PLO-voorzitter. Volgens de Jordaanse pers zou overleg voeren over het zoeken naar een gemeenschappelijke noemer voor gezamenlijke actie. Officiële verklaringen werden echter niet uitgegeven.
- 15) Terwijl de PNC tijdens zijn vergadering in Algiers contacten met Egyptische autoriteiten had verboden, ging het lid van het Executief Comité van de PLO, , toch op 4 mei in Cairo op bezoek bij de Egyptische vice-premier en minister van Buitenlandse Zaken . Ook het bezoek dat luttele dagen na afloop van de PNC-bijeenkomst aan het nauw met Egypte verbonden Soedan bracht, zal onder de radicalen op zijn minst de nodige vraagtekens hebben opgeroepen.
- 16) Tijdens de topconferentie van de Niet Gebonden Landen (NGL) in maart j.l. in New Delhi ontmoetten en de Libanese president elkaar twee keer. De PLO-voorzitter zou zich toen, onder zekere voorwaarden, bereid hebben verklaard tot een aftocht van Palestijnse militairen uit geheel Libanon.
Volgens de milters bewees de door getoonde bereidheid tot evacuatie op ondubbelzinnige wijze, dat hij de militaire optie niet langer serieus nam.
- 17) Overigens was 's verblijf in Libanon illegaal en derhalve een inbreuk op de soevereiniteit van dat land. Toen hij begin september 1982 uit Beiroet vertrok, had hij de Libanese autoriteiten n.l. toegezegd dat hij niet weer op Libanees grondgebied zou terugkeren dan met toestemming van de regering. verdedigde zijn gedrag met een verwijzing naar het beginsel dat nood de wet breekt.

- 18) Aan de persoon van _____ werd aandacht geschonken in FOCUS nr. A 83/010 d.d. 14-4-1983, blz. 1.
- 19) In dit verband is het interessant dat hij zich eind maart tijdens een lezing op de universiteit van Koeweit kritisch uitliet over de Palestijnse toenadering tot Jordanië. Naar verluidt zou hij binnen het CC/Al Fatah de felste tegenstander van _____ zijn geweest toen er begin april - na _____ 's besprekingen in Amman - knopen doorgehakt moesten worden inzake de Jordaans-Palestijnse samenwerking. Eveneens opmerkelijk mocht het genoemd worden dat TASS op 12 april berichtte dat _____ tijdens een persconferentie in een van de Golf-staten had verklaard : "Geen - herhaal geen - enkele Palestijnse patriot kan het plan- _____ accepteren". In het door het Palestijnse radiostation in Bagdad Bagdad-VOP, uitgezonden bericht kwam de herhaling in deze passage niet voor.
- 20) De delegatie bestond naast _____ uit _____ (lid PLO/EC, lid CC/Al Fatah en voorzitter Palestijns-Sovjetrussische vriendschapsvereniging), _____ (lid CC/Al Fatah) en _____ (lid Revolutionaire Raad/Al Fatah en PLO-vertegenwoordiger in Zuid-Jemen). In de Westerse pers is wel gesuggereerd dat _____ de delegatie had zullen leiden, maar dat hij daar op het laatste moment vanaf zag wegens de situatie in het Midden-Oosten. Deze suggestie lijkt zich moeilijk te verdragen met het feit dat hij op 3 en 4 juni Roemenië bezocht. Meer aannemelijk lijkt het dat _____, zo hij oorspronkelijk al had willen gaan, uiteindelijk thuis bleef omdat hem niet voldoende zekerheid was geboden dat het Kremlin zich achter zijn beleid en persoon zou opstellen. Overigens was het bezoek van _____ c.s. de eerste in de media gemelde reis van een Palestijnse delegatie naar Moskou sedert het uitbreken van de munitierij. Hierbij dient wel aangetekend te worden, dat het Syrische persbureau SANA op 23 mei melding maakte van een verklaring, die (een PFLP-GC-leider en lid PLO/EC) had afgelegd tegenover zijn Moskouse correspondent, mogelijk dus tijdens geheim overleg rond die datum in de Sovjet-hoofdstad.
- 21) Dit comité treedt altijd op als de uinodigende instantie als het gaat om bezoeken van de afzonderlijke Palestijnse verzetsbewegingen.

- 22) Een door [redacted] geleide PFLP-delegatie, die van 25 april tot 2 mei in Moskou verbleef, was wel ontvangen door [redacted]. Overigens was het interessant dat [redacted] in een ter gelegenheid van dit bezoek door TASS afgenomen interview stelde dat het verijdelen van de plannen van [redacted] een hoofdtaak van de PLO was.
- 23) Op 8 juni werd in een commentaar van Radio Moskou overigens wel vermeld dat [redacted] tijdens zijn verblijf in Moskou steun had betuigd aan [redacted], de PLO/EC-voorzitter".
- 24) Het persbureau van Qatar, QNA, meldde op 10 juni met een beroep op ongeïdentificeerde Palestijnse bronnen dat Moskou de delegatie toezeggingen had gedaan inzake wapenleveranties in de komende drie jaren. Deze leveringen zouden evenwel gaan lopen via "een Arabische staat die speciale banden met de USSR heeft", waarbij aan Syrië valt te denken. In dit verband is het van belang te herinneren aan een, overigens onbevestigd, bericht van Radio Monte Carlo d.d. 21 januari j.l., waarin werd gezegd dat [redacted] tijdens zijn bezoek aan het Kremlin in medio januari aan de Sovjetleiders had gevraagd om rechtstreekse wapenleveraties aan de PLO omdat de Syriërs, die als tussenstation fungeerden, de zendingen niet meer doorgeleidden. [redacted] zou daarop geantwoord hebben dat [redacted] dat probleem maar met Damascus op moest lossen, waarbij hij de PLO-voorzitter er nog fijntjes op zou hebben gewezen dat een goede coördinatie met Syrië voor de Palestijnen van levensbelang was.
- 25) Deze raad komt sporadisch bijeen en staat organisatorisch in tussen het CC/Al Fatah en het - officieel eens in de vier jaar bijeenkomende - Algemeen Congres van Al Fatah. Dit congres kwam voor het laatst in mei 1983 in Damascus bijeen. Tijdens de toen gevoerde discussies kwam [redacted]'s politieke koers onder forse kritiek te liggen, waarbij hem met name een gebrek aan actie-bereidheid en een overmaat aan belangstelling voor diplomatieke spelletjes werd verweten. Uiteindelijk nam het congres toen een radicaal getoonzet programma aan (vgl. FOCUS nr. A 83/008 d.d. 31-3-1983, het slot van de noot op blz. 18).

- 26) Ook de Egyptische president   ontving een exemplaar van de brief. Dit kan onmogelijk als een vertrouwenwekkende maatregel van   jegens de radicale Palestijnen worden aangemerkt.
Zo mogelijk nog stuitender moet het voor de radicalen zijn geweest dat op 23 juni in Cairo overleg over de Palestijnse geschillen werd gevoerd tussen functionarissen van het ministerie van Buitenlandse Zaken en in Egypte woonachtige Palestijnen zoals   (lid PLO/EC) en   (een adviseur van   ).
- 27) Het in Londen verschijnende, in Saoedische handen zijnde weekblad Al Majallah d.d. 23-7-1983
- 28) Dezerzijds is niet bekend of die afvaardiging alleen uit "anti-Zionisten" bestond. Zo dat niet het geval was, dan streek   de radicalen opnieuw tegen de haren in.
- 29)   feliciteerde beide organisaties met hun stap. Toch moet het hen wel iets hebben gedaan dat op het moment dat 'zijn' Al Fatah door onderlinge conflicten werd verscheurd, twee bewegingen, die in 1969 uiteen waren gegaan en sindsdien ettelijke malen tegenover elkaar hadden gestaan, toenadering zochten en vonden.
- 30) Onder dit laatste trio was zowel de pro-Syrische   als   , die nauw betrokken was geweest bij de door de radicalen zo gewraakte contacten met Egypte.
- 31) Deze wijziging kan overigens moeilijk als een geste aan de muiters worden uitgelegd.   staat n.l. te boek als een typische vertegenwoordiger van de rechtervleugel. En dan te bedenken dat deze afdeling tot zijn dood in 1981 was geleid door de eerdergenoemde   , die de leider van de linkervleugel was.
- 32) De navolgende voorbeelden kunnen dit enigszins illustreren :
- op 2 juli zond de Sovjet-televisie een commentaar uit waarin werd gesteld dat de Arabische staten jammer genoeg verschillend hadden gereageerd op het Israëliësch-Libanese akkoord. Dit conflict manifesteerde zich ook binnen de PLO. Syrië, dat de overeenkomst afwees, heeft   inmiddels uitgewezen.
- Op 6 juli bevatte Literaturnaya Gazeta een commentaar waarin o.a. werd betoogd dat een der "rebellens"-leiders had benadrukt dat een van de redenen voor de meningsverschillen was gelegen in een verschillende opstelling tegenover het plan-   . Vervolgens gaf de commentator aan hoe slecht de Amerikaanse politiek inzake het Midden-Oosten wel was.

- 33) De delegatie bestond naast _____ uit _____, _____ (PLO-vertegenwoordiger in de DDR) en _____. Deze laatste maakte deel uit van een Palestijnse commando-eenheid, die in september 1973 in Rome werd gearresteerd, toen de laatste voorbereidingen werden getroffen voor een aanslag met Sam-7 raketten tegen een vliegtuig van de Israëliëische luchtvaartmaatschappij El Al. De Cubaanse pers omschreef _____ niet alleen als lid CC/Al Fatah, maar ook als hoofd van het verenigd veiligheidsapparaat van de PLO.
- 34) Uit een bericht van het Palestijnse radiostation Aden-VOP viel op te maken dat de delegatie naast _____ bestond uit _____, _____ en _____. Deze laatste maakte ook deel uit van de _____ in september 1973 in Rome gearresteerde groep. In de afgelopen jaren werden diverse meldingen ontvangen inzake conspiratieve reizen van _____ en _____ naar West-Europa en Oost-Berlijn. Overigens is dezerzijds niet bekend geworden waar de delegatie van 18 tot 21 juli verbleef.
- 35) Voorzover bekend bracht _____ bij deze gelegenheid voor het eerst de Syrische houding in het geding. Wel een schril contrast met het op 4 juli door het Amerikaanse weekblad Newsweek gebrachte bericht dat _____ er op uit zou zijn _____ als Al Fatah-leider te vervangen door _____.
- 36) Het blijft een intrigerende zaak dat _____ tijdens zijn bezoeken aan Oost-Europa herhaaldelijk contact heeft gehad met topfunctionarissen, die verantwoordelijk zijn voor de veiligheidsdiensten (vgl. FOCUS nr. A83/002 d.d. 14-4-1983 en nr. A 83/014 d.d. 29-4-1983). Het is overigens niet onaannemelijk dat _____ tijdens de juli-reis met veiligheidsfunctionarissen heeft gesproken over eventuele maatregelen voor het geval ook onder Palestijnse studenten in Oost-Europa onrust zou ontstaan.
- 37) _____, de DFLP-vertegenwoordiger in het PLO/EC, was onder de delegatieleden.
- 38) Deze vaagheid zou erop kunnen duiden dat er geen ontmoeting heeft gehad met iemand als _____.

- 39) Deze verklaring lijkt zeker niet te kunnen worden aangemerkt als een steunbetuiging aan het adres van althans bepaalde facetten van de door voorgestane koers.
- In dit verband zou het nog wel eens indicatief kunnen zijn dat Radio Moskou op 8 juli berichtte dat "het DFLP wordt aangemerkt als een van de voortreffelijke detachementen binnen het Palestijnse verzet".
- 40) Van 3 tot 8 juli bezocht een PFLP-delegatie o.l.v. Bulgarije. Tijdens het bezoek gebeurde eigenlijk niets opzienbarends, of het moest zijn dat in het slotcommuniqué het recht op terugkeer met zoveel woorden werd bevestigd.
- 41) Het door Syrië en Lybië gesteunde samenwerkingsverband van links-progressieve krachten in Libanon.
- 42) De Sovjetpers bevatte geen enkele bevestiging van de uitnodiging aan
- 43) Aldus Radio Monte Carlo d.d. 11-7-1983. Omtrent deze delegatie is verder niets bekend gemaakt c.q. geworden.
- 44) In het TASS-bericht kwam opvallend genoeg geen kwalificatie voor van de relaties tussen de USSR en de PLO. In januari, na het bezoek van , werd hieromtrent meegedeeld dat beide zijden hun voldoening hadden geuit over het hoge niveau waarop de Sovjet-PLO relaties zich hadden ontwikkeld en dat zij hadden bevestigd ernaar te streven de vriendschappelijke samenwerking te consolideren.
- 45) Hierbij dient evenwel aangetekend te worden dat er geruchten hebben gecirculeerd dat een Sovjet-delegatie o.l.v. plv. minister van Buitenlandse Zaken van 14 tot 20 juli in Damascus vertoefd zou hebben om te bemiddelen. Deze poging zou echter op niets zijn uitgelopen doordat Damascus zich in deze aangelegenheid niets wil laten gezeggen door Moskou.
- Voorts moet in dit verband melding gemaakt worden van een uitspraak die deed in een op 28 juli door Radio Belgrado uitgezonden interview. Hij zei dat toen de Sovjets inmiddels waren gaan bemiddelen en dat zelf daarbij betrokken was. Hier zou wel eens de wens de vader van de gedachte kunnen zijn geworden, zoals bij wel vaker het geval is geweest.

- 46) In dit verband moet niet alleen herinnerd worden aan de eerder geciteerde voorspelling van de Joegoslavische commentator , maar ook gewezen op een interview met , dat Der Spiegel op 19 juli publiceerde. Desgevraagd antwoordde de PLO-voorzitter te beseffen dat de Sovjets, zo zij uiteindelijk tot een keuze zouden worden gedwongen, voor Syrië zouden opteren.
- 47) Zoals bekend is de relatie tussen Damascus en Bagdad om een aantal redenen zeer slecht, terwijl Irak enkele jaren geleden alle banden met een aantal Palestijnse verzetsbewegingen (o.a. het PFLP) heeft verbroken. Bovendien doet de voortgaande toenadering tussen Irak en Egypte bij alle rechtgeaarde radicale Arabieren de haren recht overeind staan.
- 48) Als radicale Palestijnen oproepen de nationale eenheid te bewaren, dan bedoelen zij dat zij het consensusprincipe gehandhaafd willen zien.
- 49) Uit deze uitspraak valt op te maken dat de voorzitter van het PLO/EC, in casu , deze bevoegdheid niet (meer?) bezit.
- 50) Deze nevenschikking van Israël en Syrië /Lybië kan op de meer radicale Arabieren niet bepaald als fijnzinnig zijn overgekomen, terwijl dit ook in Oost-Europa bevreemding gewekt moet hebben.
- 51) Opmerkelijk genoeg werd ook nu geen protest aangetekend tegen de uithaal naar Lybië. Heeft het feit dat noch noch sedert het begin van de mouterij in Lybië is geweest dan toch politieke betekenis ?
- 52) Overigens was het veelzeggend dat de Oosteuropese media wel melding maakten van 's noodkreet, maar deze alleen lieten slaan op de situatie op de Westbank.
- 53) De PLO/CR neemt in de periode tussen de bijeenkomsten van de PNC de taken ervan waar.
- 54) De representanten van Al Saiqa en het niet in het PLO/EC vertegenwoordigde PSF gaven opmerkelijk genoeg wel acte de présence.
- 55) Een soortgelijke conclusie moest ook al getrokken worden t.a.v. 's optreden tijdens de laatste bijeenkomst van de PNC (Algiers, februari 1983)
- 56) Het is aannemelijk dat men hierbij zeker ook het oog had op 's appèl van 30 juli.